

απόψεις

Οι εκκρεμότητες της φοροδιαφυγής

Κατά το έτος 2013, η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών κατέβαλε προσπάθειες για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Στα πλαίσια αυτά, εισηγήθηκε και ο φορολογικός νομοθέτης υιοθέτησε σειρά μέτρων περιοριστικών των ατομικών δικαιωμάτων (ιδίως, της προσωπικής και οικονομικής ελευθερίας, της ιδιοκτησίας, της πρόσβασης σε έννομη προστασία, της προστασίας του απορρήτου κ.ο.κ.) προς τον σκοπό της δημιουργίας ενός αυστηρότερου πλαισίου ανάπτυξης της ιδιωτικής οικονομικής ζωής. Πλαίσιο, που κατά την ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών θα οδηγούσε στη δημιουργία εντονότερης φορολογικής συνείδησης και στον εντοπισμό της φοροδιαφύγουσας ύλης. Παράλληλα, η εκτελεστική εξουσία και ιδίως ο φοροελεγκτικός μηχανισμός ανέλαβε τη διερεύνηση σωρείας «λιστών φοροδιαφυγής», ούτως ενδεικτικά η λίστα Λαγκάρντ, η λίστα των υπεράκτιων εταιρειών, η λίστα ακινήτων του Λονδίνου, η λίστα των καταθετών του Λουξεμβούργου, η λίστα εμβασμάτων, η λίστα Φρατζεσκάκη. Εντατικοποίησε τους προληπτικούς ελέγχους για τον εντοπισμό παραβατών αναφορικά με την τήρηση βιβλίων και στοιχείων Κ.Β.Σ. και ιδίως αναφορικά με την μη έκδοση φορολογικών στοιχείων ή την έκδοση και λήψη εικονικών. Περαιτέρω, καθιερώθηκε ως υποχρεωτική προδικασία προσφυγής στα διοικητικά δικαστήρια, στάδιο ιεραρχικής ενδικοφανούς προσφυγής για κάθε φορολογική διαφορά και μάλιστα με άμεση προβεβαίωση φόρων και προστίμων ύψους 50%. Η διαδικασία αυτή δύσκολα εξασφαλίζει τη συνταγματική της ανοχή αναφορικά με τον κανόνα της τυπικότητας του φόρου (άρθρο 78 Σ.), κατά τον οποίο οι καταλογιστικές φορολογικές πράξεις εκδίδονται άπαξ και δεν υποβάλλονται σε ιεραρχικό έλεγχο της διοίκησης. Ακόμη, αυτή απομακρύνει περαιτέρω τον φορολογούμενο από το φυσικό δικαστή του.

Εξάλλου, με την εφαρμογή των νέων δικονομικών διατάξεων, κατ' ουσία παροπλίσθηκε ο θεσμός της προσωρινής δικαστικής προστασίας, περιορίσθηκαν οι βαθμοί απονομής ουσιαστικής δικαστικής προστασίας από δύο σε έναν και τέλος περιορίσθηκε η εξουσία του διοικητικού δικαστή ουσίας να ακυρώνει και παραπέμπει στη φορολογική διοίκηση προς θεραπεία παράνομα εκδοθείσες κατά προδικασία και τύπο καταλογιστικές της πράξεις. Έτσι, το Ελληνικό Δημόσιο έχει πλέον τη δυνατότητα να παρα-

βιάζει την αρχή της νομιμότητας χωρίς συνέπειες, εκτός αν ο φορολογούμενος αποδείξει ουσιαστική βλάβη από την παραβίαση αυτή, ωσάν η παραβίαση της αρχής του κράτους δικαίου με την έκδοση παράνομων διοικητικών πράξεων να μην συνιστά από μόνη της βλάβη. Τα ανωτέρω επιλέχθηκαν ως τα αναγκαία μέτρα για την επιτάχυνση της απονομής φορολογικής δικαιοσύνης.

Έτσι, κατά το έτος 2013 η κρατική εξουσία και με τις τρεις επιμέρους λειτουργίες της (νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική), επέλεξε τα ανωτέρω ενδεικτικά μέτρα ως όπλα στον αγώνα της για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής και την αποκατάσταση των ταμειακών αναγκών του κράτους, με περαιτέρω στόχευση την αποφυγή κατάρρευσης του κράτους. Ο αγώνας αυτός πλέον έχει χαρακτηριστεί ως επιτακτικός λόγος εθνικού δημοσίου συμφέροντος. Όμως, αυτός δεν φαίνεται μέχρι σήμερα να έχει αποδώσει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, ως προς τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Από τις ανακοινώσεις του υπουργείου Οικονομικών, ο έλεγχος των «λίστών φοροδιαφυγής» βρίσκεται ακόμη σε πρωταρχικά στάδια. Παρά την ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας με υπερεξουσίες, με τη δυνατότητα άρσης τραπεζικών απορρήτων, με την προώθηση μεθόδων ελεγκτικών διασταυρώσεων, με την παράταση της παραγραφής με την απλή ταχυδρόμηση της εντολής ελέγχου προ της 31.12.2013 κ.ο.κ., από τα ονόματα που έχουν περιληφθεί στις «λίστες» ελάχιστα έχουν ουσιαστικά ελεγχθεί και σε ακόμη λιγότερα έχει ολοκληρωθεί η ελεγκτική διαδικασία. Ενώ, εκατοντάδες ονόματα χωρίς σε βάρος τους οριστικοποιημένα στοιχεία διασύρονται σε εφημερίδες, περιοδικά και ηλεκτρονικά μέσα. Παράλληλα, από τα επιδικασθέντα πρόστιμα για φορολογικές και τελωνειακές παραβάσεις, συνολικά ύψους 14,814 δις ευρώ, στα Ταμεία του Δημοσίου έχουν εισρεύσει μόλις 778,3 εκ. ευρώ. Παράλληλα, κατά το τέλος του 2013 στα διοικητικά δικαστήρια ουσίας όλη της χώρας και στο Συμβούλιο Επικρατείας εκκρεμούσαν προς εκδίκαση 109.418 υποθέσεις (78.353 στο Πρωτοδικείο, 9.811 στα Εφετεία και 1.254 στο Συμβούλιο της Επικρατείας) από τις οποίες 27.736 αφορούσαν ποσά κύριου φόρου ή προστίμου έως 150.000 ευρώ, οι 1.937 από 150.001 έως 300.000 ευρώ, οι 1.745 από 300.001 έως 1.000.000 ευρώ και οι 901 από 1.000.001 και άνω.

Αν, λοιπόν, όπως ισχυρίζεται η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών, η χώρα βρίσκεται σε πορεία οικονομικής ανάκαμψης και η έξοδος της από την ευρωζώνη πλέον δεν απειλείται, μήπως έχει έρθει η ώρα να επανεξετάσουμε την αποδοτικότητα των μερών αυτών, ως προς τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, σταθμίζοντας τις πληγές που η εφαρμογή τους προκαλεί στην κοινωνική ζωή και την ιδιωτική σφαίρα; Μήπως, τελικά, ο περιορισμός της φοροδιαφυγής θα αρχίσει να επιτυγχάνεται αφενός με την καλλιέργεια συνθηκών εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και κοινωνίας, που κυρίως βασίζεται στην αίσθηση του με δίκαιο μέτρο προσδιορισμού της φοροδοτικής ικανότητας εκάστου και αφετέρου με την επιτέλους αναδιάταξη της εκτελεστικής εξουσίας στον τομέα των φορολογικών βαρών;

Ασπασία Μάλλiou